

bimo okroglo število 16 milijonov ali natančneje:

Slovenec . . .	1,370.000
Hrvatov . . .	2,864.000
Srbov . . .	6,466.000
Bolgarov . . .	5,200.000
Skupno . . .	15,900.000

Jugoslovani tvorijo torej trikrat toliko prebivalstva, kakor ga ima evropska Turčija ali cela Avstralija, za polovico manj jih je od Italije in za tretjino Japoncev. Po številnem razmerju odgovarjajo Ogrski brez Hrvaške in Slavonije.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca marca: K 58.769.31.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Učiteljska tiskarna je na svojem običnem zboru dne 7. t. m. podala poročilo, ki je bilo z odobravanjem sprejeto. Poročilo, ki ga objavimo prihodnjič, pove več.

Kranjsko.

Občni zbor „Narodne Šole“ se je vršil dne 7. t. m. v „Narodnem domu“ v Ljubljani. Poročilo objavimo prihodnjič.

Vdovsko učit. društvo je imelo svoj občni zbor dne 7. t. m. v ljubljanskem „Na rodnom domu“. Klerikali so kopali jamo drugim, pa so sami padli vanjo. Poročilo prihodnjič.

Učiteljsko društvo za radovljiški okraj ima občni zbor dne 15. aprila t. l. ob 2. popoldne na Jesenicah.

Dnevni red:

1. Volitev predsednika.
2. Poročilo tajnikov in blagajnikovo.
3. Kako nam je v mladini zatirati neusmiljenost in zbujati rahločutnost. Poroča tov. Ivo Erbežnik.
4. Volitev društvenih odbornikov.
5. Slučajnosti.

K polnoštevilni udeležbi vabi

o d b o r.

Srednješolski vestnik.

**** Odlikovanje.** Profesorja na hrvaški gimnaziji v Zadru, Emilijana Lileka, rodom Slovenca, je cesar odlikoval z viteškim križcem Franc-Jozefovega reda.

**** Na prvi državni gimnaziji v Ljubljani** se bo zistemiziralo pet novih učnih mest, in sicer eno za filologijo, dve za nemški jezik, eno za zgodovino in eno za naravoslovje.

**** Osebna vest.** Dež. šol. svet je odobril namestitev g. A. Dolence kot suplenta na I. drž. gimn. v Ljubljani za drugi tečaj 1. 1908/09.

**** Ravnatelj c. kr. učiteljskega v Ljubljani** g. Anton Černivec se pomakne v VI. čin. razred.

Književnost in umetnost.

A. Rapè. Mladini. I. zv. z 8. slikami. Vsebinska; Povest o Marici (ilustr.). — K Miklavžu (ilustr.). — Turki na Pedreči (ilustr.). — Živali medsebojne prijateljice (ilustr.). — Koščena miza (ilustr.). — Zima (ilustr.). — Dvanajsti (ilustr.). — Vražar Jošt (ilustr.). — Lepa knjiga se pridno razpošilja šolskim vodstvom. Le tri vodstva so knjigo vrnila; med temi Celje in Metlika!

Spisi Mišjakovega Julčka. I. zv. z 11. slikami. Knjigovez je pravkar dovršil svoje delo. Knjiga se dobiva v Učiteljski tiskarni po 1 K. Res lepo darilo za pridne otroke!

Kulturno delo.

+ Občni zbor „Matice Hrvatske“ se je vršil v Zagrebu. „Slovensko Matico“ sta zastopala na običnem zboru predsednik dr. Ilesič in tajnik Podkrajšek. Občni zbor je otvoril predsednik „Matice Hrvatske“, dr. Franjo Arnold, ki je v otvoritvenem govoru poudarjal potrebo narodne kulture. Treba je pobijati vse kosmopolitiške vplive. Literatura, ki je postala

med nami že mednarodna, naj se vrne k narodni duši. Pozdravil je dr. Ilesič, ki se je zahvalil v lepem govoru. Pri volitvah odbora je predlagal Milan Krešić zopetno izvolitev dosedanjega predsednika dr. Arnolda, dr. Rudolf Horvat dr. Vjekoslava Klaića. Pri volitvah se je razvil boj med pristaši čiste stranke prava, ki so kandidirali za predsednika prof. Kršnjavega, in med pristaši kompromisa s pisateljskim društvom. Ta lista je zmagala z veliko večino. Za predsednika je izvoljen dr. Oton Kučera (147 glasov). Približno ravnotoliko glasov so dobili v razne oddelke izvoljeni Krsto Pavletić, prof. Oton Bošnjak, prof. dr. Stjepan Bosanec, prof. Rob. Pinter, Vladimir Treščec, učitelj Janko Leskovic, Veljko Tomić, prof. dr. Branko Drechsler. V odboru nista več dosedanjih sedemletnih predsednik „Matice Hrvatske“ prof. Gjuro Arnold in dosedanjí tajnik dr. Ante Radić.

Politiški pregled.

*** Saniranje deželnih financ.** Gospo-skozbornična komisija za saniranje deželnih financ je zborovala 1. t. m. Vložiti namerava iniciativni predlog za financiranje deželnih financ.

*** V ogrskem parlamentu** je bil sprejet zakon o kongruu v tretjem čitanju. Ta zakon je kakor vsi, ki jih je izdelal grof Apponyi, minister za uk in bogočastje, novo sredstvo, s katerim se bodo to pot duhovniki uklenili v jarem madjarske državne ideje. Posebno navdušenje vseh madjarskih poslancev je zbudil oni paragraf, ki določa, da državna podpora ne priteče duhovniku, ki ne zna madjarski. Sam glavni govornik klerikalne ljudske stranke, čanadski škof Černoch (Csernoh), ki je poslanec za Ogrsko Skalico, se je odločno izjavil za ta paragraf. To je lep dokaz, da se katoliška cerkev na Ogrskem v sporazumljenju s škofi stavi v službo madjarizacije ter materialnim koristim na ljubo zaslužuje madjarski državi.

*** Na mesto dr. Pattala,** ki je postal predsednik drž. zbora, je izvoljen za dež. odbornika na Nižjem Avstrijskem poslanec prof. Sturm. Sturmova oče je bil Slovenec, sin je vnet nemški kršč. socialist. Ko je služboval v Novem mestu, je bil še predsednik „Dolenjskega pevskega društva“.

*** Novo razmerje med Srbijo in Avstrijo.** „Wiener Alg. Ztg.“ piše, da so politiska vprašanja med obema državama rešena. Kakor se iz Srbije poroča, je položaj v deželi že miren, ljudstvo se je vdalo in zaraditega je tudi mogoče, da ne pride do premene na prestolu. Poslanik Forgach je konferiral s srbsko vlado o ureditvi gospodarskih odnosov med obema državama.

*** Ruska дума.** Gosudarstvena дума je razpravljala o vojaškem kreditu. Poročevalec proračunskega oddelka Gučkov je naglašal, da živi sedaj Rusija spričo sramotne kapitulacije ministrstva zunanjih del pred Avstro-Ogrsko in Nemčijo v dneh splošne narodne žalosti. Da se taka sramota vbodoče prepreči, je treba močne armade. Zato predlaga, naj se vojni upravi v celem obsegu dovoli zahtevani kredit v znesku 512.625.793 rubljev. Vodja skrajne desnice Buriševski je poudarjal, da je Rusija zadnje dni doživela takšno sramoto, ki je nezasišana v tisočletni zgodovini ruske države. Grof Vladimir Bobrinski je izjavil, da ni več časa tožiti o dogodkih zadnjih dni, marveč da je treba zobe stisniti in delati. Ni več daleč čas, ko bo Rusija skupno s svojimi slovan-skimi brati obračunala temeljito s sovragi slovanstva.

*** Srbija.** Zastopnik nekega berlinskega časopisa se je razgovarjal s princem Jurijem, ki je dejal, da je bila afera Kolakovič le zadnja kaplja v polni kozarec obrekovanj proti njemu. On Kolakoviča ni umoril. Če je kdo kriv, krivi so tisti, ki sluge, preden je nastopil službo, niso preiskali. Šel bo za nekaj časa v inozemstvo, a Srbija in on se ne ločita, oba sta drug za drugega. Iz Srbije za stalno ne pojde ter se bo vrnil. — Ker je Belgrad izpostavljen Avstriji, se premesti prestolnica iz Belgrada v Niš. Sploh je to prvi korak velikih izprememb v Srbiji. Onemogočena bo po pre-mestitvi prestolnice kontrola o razmerah v Srbiji. — V kratkem izide o Srbiji knjiga, ki jo je večinoma spisal kralj Peter. Sodelovali so pri knjigi minister dr. Milanović, šef generalnega štaba Putnik ter ministri za pravosodje, nauk in bogočastje, finance in javna dela. Kralj sam je spisal uvod in obširno študijo o srbskem narodu. Knjiga je že prevedena na angleški jezik.

*** Zarota proti grškemu kralju.** Atenska policija je zasledila zaroto proti življenju grškega kralja Jurija. Zaprli so veliko osumljencev, ki so privrženci bivšega ministrskega predsednika Rallisa.

*** Odpoved prestolu.** Slučaji, v katerih se odpoveduje prestolonaslednik vsem svojim pravicam do pr. stoja, so redki. Prince Jurij je v tem oziru precej osamljen. Skoraj pred 100 leti se je na Ruskem po smrti svojega starejšega brata Aleksandra I. odpovedal veliki knez Koštantin Pavlovski prestolu v prid svojemu mlajšemu bratu Nikolaju. Razen Jurija živi sedaj v Evropi samo še en prince, ki se je

odpovedal kakor Jurij Karagjorgjevič prestolu in to Wilhelm Hohenzollerski, ki bi moral slediti kot njegov najstarejši nečak Karlu, romunskemu kralju, toda dne 20. dec. 1886. se je odrekel svojim pravicam v prid svojemu mlajšemu bratu Ferdinandu.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: tov. Ivanka Simčič iz Iga vasi je nabrala na odhodnici tov. F. Wigoleta, nadučitelja v Loškem potoku, 25 K; iz Josip Travnovčeve zapuščine je finančna prokuratura naknadno izterjala 33.71 K; Posojilnica v Framu 10 K. Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Ivan Nekerman, c. kr. okr. šolski nadzornik, Josip Koren in Martin Furlan, vsi iz Proseka pri Trstu; Ivan Dremelj iz Police; Klementina Pikel iz Zaloga pri Komendi; E. Gangl iz Idrije; Vransko učiteljstvo: Meglič, Kramar, Vrabl, Jakše, Bizjak in gdč. Bib. Kolšekova. Bog plati!

Uskokom v album. Ugleden član Slomškove zveze, se je izjavil o onih tovariših in tovarišicah, ki prestopajo šole zdaj, ko je prišla S. L. S. do vpliva in moči, v Slomškovo Zvezo, tako-le: „Meni se ti ljudje kar naravnost gnusijo, ker pristopajo k nam vsi iz dobičkarije in koristolovja; navadno prinese vsak že pisano prošnjo v žepu, katero službo bi rad dosegel.“

Kako se vzgajajo uskok. Učiteljica se je predstavila članu deželnega šolskega sveta ter mu razložila svojo željo. Ta ji pravi: „Če ste član Slomškove Zveze, boste vse dosegli, če pa niste, pa nič.“ — Živela pravičnost!

Osebne vesti na Kranjskem. Okrajni šolski svet v Postojni je imenoval za srednje šole izprašanega učit. kandidata dr. J. Šmajdka za suplenta na tamošnji deški meščanski šoli. — Provizorične učiteljice na novoustanovljenih II. oddelkih ljudske šole v Dev. M. v Polju sta imenovani P. Steyerjeva in Anica Kermavnerjeva. — Imenovani so: Emil Tomšič za Šmartno pri Litiji, Marija Modic za Babno polje, Justina Švingar za Dolenjo vas pri Ribnici, Ana Zarnik za Moravce, Ivana Mrhar za Krašnje, Julijana Kocjančič za Trzin, Matija Primuš za vodjo na deklški šoli v Kočevju, Vincenc Zaletel za Postojno, Josip Lampe za Oviše. — Erika Kastrevic v Stari Loki pri Kočevju je izstopila iz službe. — Upokojenici so: Albina Prevce v Predvoru (začasno), Amalija Pupis v Kotluskju, Ivana Jaklič v Dobrem polju. — Provizorična učiteljica je postala bivša suplentinja v Velikih Laščah Ana Somrakova. — Učno mesto v Belipeči se še enkrat razpiše. — Na mestnih ljudskih šolah v Ljubljani se sistemizira peto mesto veroučitelja. — Dekliška trirazrednica v Kamniku se razširi v štiri-razrednico.

Štajerske novice. Za suplentinjo šole družbe Ciril-Metodove na Muti za novo ustanovljeni drugi razred je bila imenovana v seji družbinega vodstva gospa Ana Hrenova, soproga tamošnjega nadučitelja. — Imenovan je učitelj na obrtni šoli v Celju Schramm za pristava na rudarski akademiji v Ljubnem na Zg. Štajerskem. — Celjski okrajni šolski svet je imel pred kratkim svojo sejo. Ker tov. Gra-dišnik kot zastopnik učiteljstva še vedno ni potrjen, je učiteljstvo celjskega okraja v okrajnem šolskem svetu brez zastopstva. Na Štajerskem se gode res škandalozne stvari.

Deutscher Lehrerverband für Krain und das Küstenland je zboroval 20. marca v Trstu. Deželni šolski nadzornik prof. Belar je zborovalce brzojavno pozdravil, deželni šolski nadzornik dr. Kauer je bil pa prisoten pri zborovanju ter prisotne navduševal z besedami: „Wir deutsche Lehrer Triests dürfen uns durch kleinliche Dinge nicht auseinanderhalten lassen; wenn wir vereint sind, sind wir viel stärker. Deshalb soll die nächste Hauptversammlung alle deutschen Lehrer vereinigt sehen! Društvo bo slavilo letos v Trstu 40letnico državnega šolskega zakona a. k. n. a. Slavnostni govornik bo c. kr. okr. šolski nadzornik R. E. Peerz. Naša „Zaveza“ bo tudi praznovala 40letnico državnega šolskega zakona; baje bo prevzel slavnostni govor c. kr. okr. š. nadzornik L. Stiasny. Ker je referiral pri „Slomškovi zvezi“, pravi, da je gola nepristranost in značajnost, če govori tudi pri „Zavezi“.

Ponemčevanje Opatije napreduje. V tamošnjo nemško šolo zahaja sedaj že preko 240 otrok. Šola se razširi v kratkem v šest-razrednico in nato v meščansko šolo. Opatijski Nemci so dali za nemško šolstvo doslej 40.000 kron. Poglavitna pomoč pa prihaja od vlade in od nemškega Schulvereina, ki je prav sedaj globoko segel v žep, prevzemši stroške za razširjavo šole.

V morske kopeli v Gradežu bo sprejeto tudi letos kakor navadno 50 škrofuloznih

otrok ubožnih staršev, in sicer zastoj. Otroci morajo biti z Goriško-Gradiščanskega in v starosti od 6 do 12 let. Pozivljajo se starši, ki imajo škrofulozne otroke, da vložijo do 15. t. m. prošnje oni iz mesta na mestni magistrat, oni z dežele pa na dotična okrajna glavarstva, ki jim mora biti priloženo zdravniško izpričevalo, izpričevalo ubožnosti, domovinski list in rojstni list.

Poročil se je v Trstu dne 27. marca t. l. tov. Julij Čenčič, nadučitelj iz Vrem, z gdč. Mimico Možetovo iz Dolenje vasi pri Senožečah. Bilo srečno!

Umrl je v Škofji Loki v najlepši moški starosti učitelj tov. Josip Svetlič. Umrila ga je sašica. V njem je Škofja Loka izgubila vestnega učitelja, prijetnega družabnika ter za prosveto delavnega moža. Zapuščena žena in hčerko. Vrlemu tovarišu lahka zemlja!

Umrl je na Dunaju dne 3. t. m. po mučni bolezni vpokojeni meščanski učitelj tov. Anton Lipovec, rojen na Koroški Beli, občezenan in priljubljen po Gorenjskem. R. i. p.!

Velik nemški otroški vrtec osnuje ženska podružnica „Südmarke“ v Pulju.

„Aljažev dom“ v Vratih pod Triglavom je sneženi plaz odnesel. „Aljažev dom“ je bila največja stavba „Slov. plan. društva“, ki ima s to nesrečo do 40 tisoč kron škode.

Tri ruske učiteljice, ki so prišle v Prago in si najeli stanovanje v Kraljevih Vinogradih, je policija pozvala, naj nemudoma zapuste Avstrijo.

Stoletnica N. Gogola. Dne 31. marca t. l. je preteklo sto let, odkar se je rodil veliki ruski humorist in satirik Nikolaj Gogol. Glavna njegova dela so „Taras Bilba“, „Revizor“, in „Mrtve duše“.

Državna in deželna podpora za šolske vrtove se razdeli tako, da dobe po 100 K, oziroma po 50 K: Anton Skala v Vipavi, Ferdinand Juvaneec v Postojni, Stefan Tomšič v Ribnici, Ivan Lackner v Travi, Anton Pavčič v Kostanjevici, Ivan Malnarič pri Sv. Križu; Fran Rojina v Šmartnem pri Kranju, Ivan Jezeršek pri Sv. Križu, Fran Lavtizar v Šmatnem pod Šmarno goro, Avgust Korbar v Preserju, Fortunat Lužar v Izlakah, Miha Debeljak v Šmartnem, And. Šest v Cerknici, Leopold Punčuh v Zg. Logatecu, Josip Žirovnik v Zg. Gorjah, Ivan Šemerly v Lescach, Ivan Kutnar v Žužemberku, Viljem Gebauer v Smihelu pri Rudolfovem, Julij Slapšak v Vodicah, Urh Konjar v Motniku, Miha Kosec v Dragatušu, Konrad Barle v Metliki.

Okrajna šolska nadzornika Maier in Janežič bodeta pomaknjena v 8. čin. razred.

Deseti sestanek trgovskih in obrtniških vajencev je priredilo učiteljstvo meščanske šole v Krškem v nedeljo dne 28. marca t. l. Učenci so ob tem sestanku posetili gledališko predstavo „Palčki“, ki so jo istega popoldne igrali šolski otroci na novoustanovljenem stalnem šolskem odru. To je bil letošnji zadnji sestanek in ob tej priliki lahko učiteljstvo ponosno zre na svoje delo v zadnjih treh mesecih. Ob novem letu je jelo prirejati te, pri nas še neudomane sestanke. Mnogo dela je bilo treba in velike požrtvovalnosti vođigled dejstvu, da so take prireditve — neplačane in da je učiteljstvo preobloženo z delom. Bili so tedni, ko ta ali oni učitelj ni imel niti enega prostega popoldneva in se je nehoti moral vprašati, kje neki je tistih prostih 24 ur na dan, ki nam jih tako radi predbacivajo ljudje, ki imajo sami 25 ur prostega časa dan za dnevom. Neplačano je tako delo, sem rekel, in vendar je hvaležnost zapuščene mladine in zavest, da je učiteljstvo zopet privrlo skromno skalo k zgradbi veličastne stavbe — narodne prosvete, tudi lepo plačilo. Lepa je pa tudi zavest, da je učiteljstvo edini stan, ki neglede na plačilo vrši idealno pesnikovo načelo: „Ne samo kar veleva mu stan...“ Ob taki zavesti pozabi človek vseh krivic, ki se gromadijo na neusmiljeno tlačnemu učitelju, pozabi dvojno mero, ki danes ne vidi v človeku kralja stvarstva ampak pripadnika te ali one stranke, ob tej zavesti ga navdaja edinole misel: Kratka je naša doba in ne izplača se delo za posamezno osebo, čeprav se ji pravi Jaz, vzvišeno in idealno pa je delo za vsestransko povzdigo človeške družbe. H.

Iz Št. Jerneja. V nedeljo 4. aprila t. l. vršil se je v Št. Jerneju na Dol. III. roditeljski sestanek. Na povabilo šol. vod. „K. Trošta se je zbralo prav lepo število staršev v prostorni sobi I. razreda. V presrečnih besedah nakratki pozdravi vod. zbrane starše, spodbujajoč jih k nadaljnjemu obiskovanju prihod. rod. sest. — V prvi nastopi učitelj Fr. Jur-rečič ter kaj lepo in času primerno razvija svoj tema: „Vzgoja k značajnosti“. V celoti podajamo tu D. O. njegovo razpravo. — Lepe misli, jako primerne za sedanjí čas, ko marsikdo išče resnice tam, kjer jo — ni bilo nikoli. Hvala mlademu tovarišu, ki obeta biti enkrat pravi mladolinjub à la Pestalorzi. — Le tako neustrašeno naprej! Kot 2. točka tega